

انتقاد رئیس اسبق سیا از اسرائیل

وزیر دفاع دولت باراک اوباما گفته است: اصلاً جای تعجب نیست که اسرائیلی‌ها پس از حمله هوایی مرگبار اخیر خود علیه امدادگران آشپزخانه مرکزی جهانی به اشتباه خود اعتراف کرده باشند چون بنا بر تجربه خود، آنها معمولاً اول تیراندازی می‌کنند و بعد سوال می‌پرسند! لئون پانه‌تا، وزیر دفاع دوران ریاست جمهوری باراک اوباما و رئیس اسبق سازمان سی‌ا‌ی‌ا، ان‌ا‌ف گفت: باید زمان صرف کنید تا مطمئن شوید اطلاعاتی که دریافت می‌کنید، در مورد اهداف دقیق هستند. اما این درباره اسرائیلی‌ها صدق نمی‌کند. براساس تجربه‌ای که دارم، آنها معمولاً تیراندازی می‌کنند بعد سوال می‌پرسند. گفته‌های وزیر دفاع اسبق آمریکا چند روز پس از حمله هوایی مرگبار به امدادگران آشپزخانه مرکزی جهانی در غزه مطرح شد که در آن هفت امدادگر جان خود را از دست دادند. ارتش رژیم صهیونیستی روز جمعه پس از آنکه متوجه شد این حمله هوایی مرگبار نباید اصلاً انجام می‌شد، دو تن از افسران خود را اخراج کرد.

آغاز دوباره مذاکرات در قاهره

رسانه‌های اسرائیلی در گزارش‌های خود احتمال دادند که رؤسای موساد و شین‌بت در دور جدید مذاکراتی به میزبانی قاهره برای رسیدن به یک قرارداد تبادل اسرا با جنبش حماس حضور داشته باشند، اما تصمیم نهایی در این خصوص هنوز صادر نشده است. جمعی از مسئولان آمریکا، قطر، جنبش حماس و رژیم صهیونیستی در شهر قاهره پایتخت مصر حضور دارند تا گفت‌وگوها درباره یک توافق آتش‌بس جهت انتقال کمک‌های بیشتر و آزادی اسیران اسرائیلی در نوار غزه در مقابل اسرای فلسطینی در زندان‌های رژیم صهیونیستی را ادامه دهند. شبکه ۱۲ تلویزیون رژیم صهیونیستی در این رابطه گزارش داد که تا این لحظه به‌طور قطعی درباره اعزام «دیوید بارنیا» رئیس موساد و «رون بار» رئیس شین‌بت به قاهره جهت تکمیل روند مذاکرات غیرمستقیم با حماس تصمیمی گرفته نشده، این در حالی است که کابینه اشغالگر تصمیم گرفته مذاکره کنندگان ارشد خود را به قاهره اعزام کند و این هیئت عصر روز یکشنبه به قاهره اعزام شد.

لزوم حمایت از اوکراین

صدر اعظم آلمان ضمن تأکید بر تداوم حمایت‌های غربی از اوکراین، گفت که آلمان نباید از حمایت کی‌یف دست بردارد زیرا حمایت از اوکراین «کلید احیای صلح در اروپا» است. برلین به‌عنوان دومین تأمین‌کننده کمک‌های نظامی برای کی‌یف پس از واشنگتن به دنبال اطمینان خاطر دادن به کی‌یف است و مدام تأکید می‌کند که حمایت از اوکراین امری ضروری است. «اولاف شولتز» صدر اعظم آلمان طی گردهمایی سوسیال‌دموکرات‌های اروپایی در بخارست عنوان کرد: «بهترین راه برای جلوگیری از تشدید تنش از جمله درگیری بالقوه میان روسیه و ناتو، بازاندازی است.» وی افزود: جنگ اوکراین لحظه‌ای به پایان می‌رسد که ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه تصمیم بگیرد نیروهایش را از اوکراین خارج کند. با این حال، او صرفاً این تصمیم را زمانی خواهد گرفت که متوجه شود نمی‌تواند پیروز میدان جنگ باشد.

عکس: Gettyimages

برخاسته همسایه

ساکن اردن و شهروندان این کشور را بیشتر کرده است

منطقه واقع شده. هر گونه لرزش مثل زلزله‌ای که در غزه اتفاق افتاد، به اردن آسیب می‌رساند.»

عامل دوم جمعیت است. بیش از نیمی از جمعیت اردن یعنی نزدیک به ۱۱ میلیون و ۳۰۰ هزار نفر تابعیت فلسطینی دارند و بیشتر آنها تابعیت اردنی دریافت کرده‌اند. اردن همچنین میزبان حدود ۲ میلیون فلسطینی در کمپ‌های پناهندگان است اما رهبری اردن قاطعانه اعلام کرده که موج جدید پناهجویان را در نتیجه جنگ جاری در غزه یا شهرک‌سازی رو به رشد فلسطینی‌ها در کرانه باختری رود اردن که با اردن هم‌مرز است، نمی‌پذیرد. ابو رومان خاطرنشان کرد که در اردن نگرانی تاریخی در مورد موجودیت اهداف اسرائیلی‌ها برای انتقال یا جابه‌جایی اجباری جمعیت فلسطینی‌ها وجود دارد.

در دهه‌های گذشته، جدی‌ترین تهدید برای خاندان سلطنتی حاکم ناشی از قیام مسلحانه‌ای بود که از سوی شبه‌نظامیان فلسطینی که به اردن منتقل شده بودند، صورت گرفت. در بحبوحه تشدید تنش‌ها، در سپتامبر ۱۹۷۰ که به «سپتامبر سیاه» شناخته می‌شود، سازمان آزادی‌بخش فلسطین که جانشینان آن، حالا رهبری تشکیلات خودگردان ملی فلسطین را رهبری می‌کنند، تلاشی را برای سرنگونی سلطنت آغاز کردند. آنها در نهایت شکست خورده، از اردن اخراج و به لبنان فرستاده شدند و به‌عنوان پیش‌درآمدی برای جنگ داخلی در این کشور که فقط چند سال بعد آغاز شد، عمل کردند.

در حالی که گروه‌های شبه‌نظامی اسلامگرا مثل القاعده و دولت اسلامی (داعش) از آن سال‌ها تلاش کردند تا بی‌ثباتی را به موفقیت‌های کوچک تبدیل کنند، اردن منشأ تهدید بزرگتر امروزی خود را از سوی اسرائیل و احتمالاً ایالات متحده می‌داند. آنچه به اصطلاح «معامله قرن» نامیده می‌شود، در اوایل سال ۲۰۲۰ توسط دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری وقت ایالات متحده رونمایی شد و مورد استقبال بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسرائیل قرار گرفت. این معامله نگرانی‌ها را از تلاش جدید برای جایگزینی تشکیل یک کشور مستقل فلسطینی عملاً با سوق دادن فلسطینی‌ها به اردن افزایش داد.

جو بایدن هم از توافقنامه ابراهیم ترامپ استقبال کرد؛ توافقنامه‌ای که ۴ کشور عربی دیگر، امارات متحده عربی، بحرین، سودان و مراکش، پس از مصر و اردن روابط دیپلماتیک خود را با اسرائیل دنبال کنند اما او چارچوب معامله قرن را تا حد زیادی رد کرد. تقویت رابطه دولت بایدن با اردن در بحبوحه سرد شدن روابط آمریکا با پادشاهی بانفوذ عربستان سعودی، شکل گرفت. حالا که ترامپ دوباره برای ریاست‌جمهوری رقابت می‌کند و نتانیاهو آشکارا ایده راه حل دوکشوری را برای اسرائیلی‌ها و فلسطینی‌ها رد می‌کند، به گفته ابو رومان، اردن شاهد شکل‌گیری حلقه‌های سیاسی‌ای در داخل این کشور بود که نگرانی‌هایی را نسبت به تلاش‌های مجدد احتمالی برای

ادامه یابد و دامنه آن گسترش پیدا کند. به گفته شرافت، اعتراضات در اردن از هفته گذشته «تغییر کیفی» داشته است. معترضان با نیروهای امنیتی درگیر شدند و تهدید کردند که به سفارت اسرائیل حمله می‌کنند. آغاز روابط دیپلماتیک اردن با اسرائیل در بحبوحه پیمان دامادار اسلو که وعده صلح پایدار را به اسرائیلی‌ها و فلسطینی‌ها داده بود، به سه دهه پیش برمی‌گردد.

همانطور که توافقنامه‌های اسلو که زمانی مورد استقبال قمری می‌گرفت، به دلیل شکست در رسیدگی به درگیری طولانی مدت در طی سال‌ها مورد بررسی قرار گرفته، با این حال پیمان صلح اسرائیل و اردن هم از سوی منتقدان داخل پادشاهی مورد هدف قرار گرفته است. در میان این گروه، اخوان المسلمین قرار دارد که جنبش حماس در غزه در سال‌های ۱۹۸۰ از دل آن ظهور کرد. شرافت اشاره می‌کند که حامیان جنبش اسلامی بین‌المللی، که حزب جبهه عمل اسلامی آن را نمایندگی می‌کند، خواستار لغو این پیمان و حتی خواستار بازگشایی مرزهای مشترک با اسرائیل و بسته شدن پایگاه‌های آمریکایی در اردن بوده‌اند.

برخی از این تظاهرات به‌صراحت از سوی حماس مورد حمایت قرار گرفته که رهبران آن از جمله خالد مشعل، مقام ارشد سیاسی و محمد ضیف، فرمانده گردان‌های قسام، مستقیماً از اردنی‌ها و دیگر مردم غرب خواسته‌اند تا در واکنش به درگیری در غزه در خیابان‌ها بسیج شوند. شرافت خاطرنشان کرد که علاوه بر هدایت اعتراضات از سوی اخوان المسلمین، خشم اردنی‌ها نمایشی احساسی و خودجوش انسانی از خشم عمومی نسبت به اقدامات اسرائیل در غزه و سرزمین‌های اشغالی است. شرافت تأکید می‌کند چندین حزب ملی‌گرا و چپ، رهبران اپوزیسیون و کهنه‌کاران نظامی هم در شکل‌گیری این اعتراضات نقش داشته‌اند.

شرافت می‌گوید: «تمام‌شان اساساً مخالف رژیم اردن و ساختار سلطنتی‌اند. این آنها هستند که در حال حاضر به بهانه سهل‌انگاری در حمایت از مردم فلسطین در غزه، تشدید اعتراضات و افراط‌گرایی در مطالبات خیابانی را ترویج می‌کنند. به گفته شرافت جنگ غزه فرصتی را برای تمام نیروهای اپوزیسیون ایجاد کرد تا صدای خود را علیه کشور بلند کنند.» محمد ابو رومان، وزیر سابق جوانان که حالا محقق مرکز مطالعات استراتژیک در امان است هم به ائتلاف گسترده‌ای از گروه‌ها، از اسلام‌گراها گرفته تا چپ‌ها اشاره می‌کند که حالا در حال ورود به نزاع سیاسی بر سر جنگ در غزه هستند. ابو رومان به نیوزویک می‌گوید، اردنی‌ها سابقه حضور در خیابان‌ها را دارند اما تظاهرات کنونی به سطح بی‌سابقه‌ای رسیده است.

هیچ گزینه جایگزینی وجود ندارد

ابو رومان جغرافیا را یکی از عوامل اصلی مستعد بودن اردن در برابر بحران غزه می‌داند. او می‌گوید: «اردن در قلب

استقرار رژیم جایگزین برای فلسطینی‌ها در اردن افزایش داده است. سناریوی بازگشت ترامپ به کاخ سفید، کابوسی برای اردن است؛ چون این به‌معنای بازنگری در «معامله قرن»، صلح منطقه‌ای، فشار بر اردن برای قبول مواضع درباره مسائلی که اردن پیشتر از پذیرش آنها امتناع کرده بود، است. ابو رومان می‌گوید: «بر این اساس، فکر می‌کنم اولین نگرانی ملک عبدالله دوم و اردن این است که فردای جنگ چه خواهد شد.»

خطوط قرمز

با اینکه نگرانی‌ها از افراطی‌گری در میان جوانان ناراضی رو به افزایش است، انتقاد مستقیم از ملک عبدالله دوم به‌ندرت دیده می‌شود. خلیل سایه، یکی از بنیانگذاران و رئیس ابتکار آگورا که دموکراسی مبتنی بر قانون اساسی را در خاورمیانه ترویج می‌کند، به نیوزویک می‌گوید: «تا الان، معترضان از دولت، سیاست‌هایش و روابط با اسرائیل انتقاد کرده‌اند اما از هرگونه انتقادی نسبت به پادشاهی اجتناب کرده‌اند که منطقی هم به‌نظر می‌رسد؛ چون این خط قرمزی برای حتی سرکوب بیشتر است.»

خاندان هاشمی از زمان پیدایش دولت مدرنی که سال ۱۹۲۱ از حکومت عثمانی ظهور کرد، بر اردن حکومت می‌کنند؛ حتی خیلی قبل‌تر از استقلال پادشاهی از استعمارگری بریتانیا پس از جنگ جهانی دوم. پادشاهی اردن نسبت به جنبش‌های انقلابی و پان‌عربیسیم که بیشتر منطقه از جمله عراق و سوریه را فرا گرفته بود، مقاومت کرده و از تنش‌های دوران جنگ سرد و بدترین اعتراضات بهار عربی در سال ۲۰۱۱ نجات پیدا کرده است. امروز همچنان که روابط امنیتی نزدیکی با آمریکا و هیچ نشانه‌ای از شورش وجود ندارد، ثبات در اردن با وجود درگیری‌هایی که در کشورهای همسایه در جریان است، برقرار است.

محور مقاومت به اردن رسید

موضوع دیگری که به نفع اردن شده، نبود گرایش‌های انقلابی دیگری است که در قالب جنبش‌های اکثریت مسلمان شیعه همسو با ائتلاف غیررسمی «محور مقاومت» ایران که به‌دلیل جنگ غزه بیش از هر زمان دیگری فعال‌تر شده، کشورهای همسایه را در بر گرفته است. نزدیک به ۹۶ درصد از اردنی‌ها مسلمان سنی هستند. اما شرایط ممکن است تغییر کند. پس از حمله اسرائیل به کنسولگری ایران در سوریه، اردن از جمله کشورهایی بود که این حمله را محکوم کرد. کتائب حزب‌الله عراق روز دوشنبه تهدید کرد که ۱۲ هزار مبارز از «مقاومت اسلامی در اردن» را بسیج خواهد کرد تا مسیرهای زمینی به اسرائیل را قطع کنند.

جمال شلابی، استاد دانشگاه هاشمی در امان، نسبت به تشدید درگیری در غزه هشدار داد که می‌تواند باعث شود گروه‌های دیگر راه خود را به اردن پیدا کنند. با اینکه هیچ پایان روشنی برای درگیری در غزه وجود ندارد، اینکه اسرائیل تا کجا پیش می‌رود تا پیروزی خود را در برابر حماس اعلام کند و همچنین عملیات بیشتری در کرانه باختری انجام دهد، همچنان یک نگرانی بزرگ برای اردن باقی می‌ماند؛ کشوری که خانواده سلطنتی همچنان متولیان رسمی سومین مکان مقدس اسلام است که در شهر مورد مناقشه اورشلیم واقع شده است.

بیش از نیمی از جمعیت اردن یعنی نزدیک به ۱۱ میلیون و ۳۰۰ هزار نفر تابعیت فلسطینی دارند و بیشتر آنها تابعیت اردنی دریافت کرده‌اند. اردن همچنین میزبان حدود ۲ میلیون فلسطینی در کمپ‌های پناهندگان است اما رهبری اردن قاطعانه اعلام کرده که موج جدید پناهجویان را در نتیجه جنگ جاری در غزه یا شهرک‌سازی رو به رشد فلسطینی‌ها در کرانه باختری رود اردن که با اردن هم‌مرز است، نمی‌پذیرد.